

Fra:	KS – kommunesektorens organisasjon	Dato:	08.02.2019
Til:	Familie- og kulturkomiteen, Stortinget	Dokument nr.:	19/00294-1
Kopi til:			

Kulturmeldingen 2018 - notat til høring i familie- og kulturkomiteen den 18. februar 2018

Kultursektoren har vært preget av en forståelse av at nasjonal politikk langt på vei er synonymt med statlig politikk, og dermed hva staten gjør på området. Kommuner og fylkeskommuner har i dag et betydelig ansvar og en viktig rolle i kultursektoren.

Meldingen gir en god overordnet begrunnelse for kunst og kultur som viktige bidrag i samfunnsutviklingen i bred forstand og på alle samfunnsområder. KS vil peke på dualismen i forholdet mellom hensynet til kunsten- og kulturens egenart og samfunnsutviklerperspektivet. Dette er et forhold som i debatten ofte fremstilles som motpoler som vanskelig lar seg forenes. Etter KS' oppfatning ligger det tvert imot en gjensidighet i dette som best kan uttrykkes som en dualisme der det ligger spenninger som også bidrar til å forsterke legitimiteten og betydningen av begge perspektiv og hensyn.

Det er positivt at meldingen tydeliggjør at nasjonal kulturpolitikk omfatter statlig, fylkeskommunale og kommunalt mål og virkemidler. KS vil imidlertid advare mot en forståelse av begrepet nasjonal kulturpolitikk som summen av lokal, regional og statlige kulturpolitikk der den statlige kulturpolitikken skal styre og legge premissene for den regionale og lokale politikken. Det må legges en forståelse til grunn som tar utgangspunkt i at det lokale og regional kulturlivet og -politikken er likeverdige premissgivere som statlig kulturpolitikk i utviklingen av en nasjonal kulturpolitikk. Dette fratar selvfølgelig ikke statlige myndigheter muligheten til å ha ambisjoner. Meldingen understreker betydningen av kunst og kultur og gir dermed ikke grunnlag for å avvise betydningen av å ha en tydelig kulturpolitikk på alle nivå ved å vise til at «den ikke er lovpålagt». Dette er en oppfatning KS støtter og som må ligge til grunn for utviklingen av en nasjonal kulturpolitikk som må være summen av lokal, nasjonal og statlig kulturpolitikk

Ettersom Kulturmeldingen er så vidt overordnet, blir det helt avgjørende at de varslede delmeldingene evner å trekke opp en tydelig nasjonal politikk på de enkelte områdene. Da er det viktig at ikke meldingene blir for strukturorienterte; ikke hvem gjør hva, men hva ønsker vi å oppnå. Det er avgjørende at også delmeldingen evner å ta med perspektivet om at nasjonal kulturpolitikk omfatter statlig, regionalt og lokalt nivå. Delmeldingene må utgjøre en helhet og må derfor ikke hver for seg gi grunnlag for separate vurderinger, der det overordnede ønsket om ansvarsdeling pulveriseres med begrunnelse i sektorhensyn.

Norske kommuner og fylkeskommuner står overfor et økende behov for velferdstjenester, en omstilling til ei bærekraftig utvikling og nye strukturer i omgivelser som endrer seg i et stadig raskere tempo. Dette gir nye behov hos innbyggerne, og for å kunne løse disse behovene vil mange kommuner og fylkeskommuner måtte sette økt fokus på å se tjenester i sammenheng, og øke samspillet med innbyggerne for å utvikle framtidens tjenester.

Kultur kan spille en viktig rolle i denne samskapingen. Mange av kommunenes innbyggere er aktive på ulike frivillige arenaer. Et økt samarbeid mellom kommunene og frivillighetsarenaene vil kunne bringe sammen mennesker med ulike kompetanser og innfallsvinkler. Dette gir muligheter til å se nye og kreative løsninger på viktige samfunnsbehov. Kulturpolitikken må derfor sees på som noe som angår hele befolkningen i alle samfunnssektorer, og bør sees i sammenheng med utvikling av offentlig, privat og sivil sektor og av demokratiet vårt.

Et av målene er relevansen kulturen må ha for befolkningen. et mål som det ikke er vanskelig å være enig i og støtte opp om. Det er imidlertid lite beskrevet hvilken betydning den politiske relevansen kulturen må ha for å sikre utviklingen av en nasjonal kulturpolitikk som bygger på lokal, regional og statlig kulturpolitikk. Å styrke Kulturrådet og legge tydeligere statlige

føringer i ny kulturlov vil etter KS' oppfatning, stå i motsetning til målet om maktspredning og sterkere politisk relevans lokalt og regionalt, og vil derfor kunne bidra til å undergrave reel maktspredning på kulturfeltet.

Demokratiperspektivet i meldingen er snevert. Den drøfter i liten grad hvem som skal eie definisjonsmakten innenfor kulturpolitikken. Den reiser for eksempel ingen spørsmål knyttet til hvem som har legitimitet til å foreta følgende avveininger i kulturpolitikken:

○ Mangfold	vs.	Eksklusivitet
○ Profesjonalitet	vs.	Frivillighet
○ Tradisjon	vs.	Innovasjon
○ Bredde	vs.	Topp
○ Grunnmur	vs.	Fyrtårn
○ Forutsigbart	vs.	Impulsivt/kreativt
○ Lønnsomhet	vs.	Fri tilgang

Dette er avveininger som krever klare politiske prioriteringer – fra organ som har en legitim rolle til å fatte slike overordnede veivalg.

Maktspredningen løftes fram både som mål og et vesentlig prinsipp. I meldingen skal betydelige oppgaver overføres fra departementet til Kulturrådet. Det hevdes at betydelige oppgaver også skal overføres til fylkeskommunene, men dette er det svært vanskelig å få noe klart bilde av. Kulturtankens styrkede rolle i DKS arbeidet (en oppgave fylkeskommunene har bygget opp) er også et eksempel på det motsatte av maktspredning.

Meldingen er opptatt av kostnadseffektivitet, men dette blir for snevert definert ettersom det å utløse synergier i samspillet mellom ulike kunst- og kulturinstitusjoner ikke løftes fram. Dette er noe fylkeskommunene og kommuner har bedre forutsetninger til å få til regionalt og lokalt, enn statlig nivå.

Ja til en mer kunnskapsbasert kulturpolitikk, men hvordan sikre en mer helhetlig og omfattende kunnskap? Meldingen understreker viktigheten av at kulturpolitikk og forvaltning skal bygge på en solid kunnskap om kulturpolitikken, noe som støttes helhert. Men kunnskapsgrunnlaget kan ikke ensidig avgrenses til det stat og Kulturrådet, som får en forsterket rolle, frambringer og utelate regional og lokal kunnskap. Rapporten «Regionale utviklingstrekk» fra KMD er en del av et helhetlig kunnskapsgrunnlag for kommunesektoren. KS vil peke på at ved å ta inn kultur- og folkehelseperspektivet i rapporten vil kunnskapsgrunnlaget styrkes, også for en kunnskapsbasert kulturpolitikk på alle nivå.

Kulturmeldingen beskriver godt de statlige ambisjonene på kulturens vegne. De overordnede målene som er beskrevet er det lett å slutte seg til for mange. Meldingen imidlertid mer uklar på hvilke følger dette har i forhold hvordan man skal realisere målene. Spesielt knyttet til målet om maktspredning og styrket relevans i befolkningen. Det er et paradoks at kunst- og kulturfeltet beskrives som en kraft for å sikre demokratiets fremtid, samtidig som man vegrer seg for å la lokaldemokratiet få større betydning i utviklingen og realiseringen av en nasjonal kulturpolitikk.

KS ønsker sterke, inkluderende, kulturelle lokalsamfunn. Det når vi best gjennom styrket samhandling mellom forvaltningsnivåene, et styrket lokaldemokrati og engasjement på kulturfeltet, og tiltak basert på lokale og regionale ønsker og behov. Dette vil være et sterkt fundament for en helhetlig nasjonal kulturpolitikk for framtida.

Lasse Hansen
Adm.direktør (s)

Helge Eide
Områdedirektør, interessepolitikk (s)